

1968, DUS GEEN GRAFFITI

VAN GEND & LOOS

De loods van Van Gend & Loos uit Tiel is bouwkundig een heel eind op streek. Kleine tegenvallers daargelaten (helaas bleken na de overplaatsing de pleisterlagen van de twee oudste delen van de loods los te laten), lopen de werkzaamheden min of meer volgens plan. De bouwkundige oplevering wordt begin juni verwacht. Wat zijn we tegengekomen in het bouwproces?

GRAFFITI

In elk geval hebben we heel vaak de vraag gekregen (achteraf) of we de graffiti op de gevels van het gebouw niet hadden kunnen laten zitten. Zoals iedereen heeft kunnen zien is dat niet gebeurd. Waarom niet? In het bouwproject is de keuze gemaakt om de situatie van de jaren '60 (ongeveer 1968) te laten zien. In die jaren zat er absoluut nog geen graffiti op de gevels van het gebouw. Dus de keuze was simpel: verwijderen.

Waar langer over gediscussieerd is, is over de wijze van verwijderen. Zetten we de zandstraal op het metselwerk of kiezen we een andere methode? Omdat met het stralen van het gebouw het metselwerk 'als nieuw' zou worden

en dus alle geschiedenis in de vorm van een patina op de stenen, zou zijn weggespoeld, hebben we gekozen voor een andere verwijderingmethode, die ook nog goedkoper bleek. Over de graffiti is een soort gel aangebracht die na enige inwerktijd met water weer van de muren kon worden afgespoeld. Het effect was dat de kleurstoffen en hechtmiddelen van graffiti werden verwijderd, maar dat de vervuiling/veroudering van de stenen aanwezig bleef. Het kleine beetje graffiti dat op sommige plekken nog aanwezig is, proberen we straks zo bij te werken dat het (nagenoeg) niet meer zichtbaar is.

Op één van de stalen balken zit nu trouwens nog even een stukje politieke geschiedenis. In witgele letters staat er CHU. Blijkbaar heeft iemand in verkiezingstijd de drie letters op een stalen balk onder één van de roldeuren aan de spoorzijde geschilderd. Dit moet in elk geval vóór het midden van de jaren '70 zijn geweest, want na 1972 deed de CHU al niet meer zelfstandig aan de Parlementsverkiezingen mee en na 1974 ook niet meer aan de Staten en Gemeenteraadsverkiezingen.

ROLDEUREN

In het gebouw wordt een aantal roldeuren geplaatst. Vanaf het eind van de jaren '50 zijn de houten toegangsdeuren (deels) vervangen door stalen roldeuren van het merk Domburg. Aan de spoorzijde zaten er in 1968 drie en in de westelijke kopgevel zat er één. De stalen roldeuren zijn overigens in Tiel niet

meer aangetroffen.

De deuropeningen waren dichtgemetseld om indringers buiten het gebouw te houden. Op de plaats waar de roldeuren hebben gezeten komen ze weer terug. Of het mooi is? Waarschijnlijk vinden veel mensen de houten deuren uit de eerdere bouwfasen mooier, maar de roldeuren horen natuurlijk wel bij het verhaal over de manier waarop Van Gend & Loos het gebouw in de jaren '60 gebruikte.

TERREININRICHTING

Inmiddels is men ook begonnen met de inrichting van het terrein rond de loods. De basaltkeien uit Tiel komen aan de zuid (straat-)zijde van de loods te liggen en aan de noord (spoor-)zijde van de loods komt een stuk spoor met een stootjuk. Voor de westelijke kopgevel wordt een stuk laadperron aangelegd, met betonnen keerwanden en stelconplaten waarmee de oorspronkelijke aanleg uit Tiel wordt gesuggereerd. Overigens komt in dit laadperron een trap waarmee de bezoekers naar de ingang van het gebouw kunnen, terwijl naast de trap (met steun van het Sam Klazes fonds) een

SIK EN GEELBANDER

rolstoellift in het laadperron wordt ingebouwd.

Omdat de bouw van de loods nogal een ingreep in het terrein is, is het niet verbazingwekkend dat ook hier en daar bestaande bestrating en riolering wordt aangepast aan de nieuwe situatie. De overgang van de tramrails naar de spoorrails vraagt bijvoorbeeld om een zorgvuldige afwerking op een zodanige manier dat vanwege het hoogteverschil aan de kant van zuivelfabriek Freia het tramtracé niet instort.

OP DE RAILS

Foto: Stichting Locomotor, Kees Iking

Een stuk spoor zonder rollend materieel is wel erg kaal. Voor de presentatie worden daarom van de Stichting Locomotor een Sik (een rangeerlocomotief die langdurig op het station in Zutphen dienst heeft gedaan) en een goederenwagon 'geelbander' waarin Van Gend & Loos het transport over het spoor verzorgde, in bruikleen ontvangen. De Stichting Locomotor is een organisatie die het spoorwegerfgoed in de vorm van diesellocomotieven en ander materieel wil bewaren. Zowel de Sik als de goederenwagon worden gerestaureerd in bruikleen gegeven.

Foto: Stichting Locomotor, Bert Peihak

De Sik is in principe zelfs rijvaardig. In het kader van het onderhoud zal daarom af en toe de motor van de Sik worden gestart. De goederenwagon met de roepnaam '40 84 NS 959 1 054-4' zal worden gebruikt als projectieruimte waarin de bezoekers audiovisuele presentaties over Van Gend & Loos kunnen bekijken.

STRAATZIJDE

Aan de straatzijde van de loods komt een bestelwagen te staan van het merk Commer, type 'walk thru'. Uiteraard zal deze wagen de uiterlijke verschijningsvorm krijgen zoals in de tijd van Van Gend & Loos deze auto gebruikte.

PRESENTATIE

Een verhaal over de presentatie binnen en over hoe in de benodigde informatie is voorzien, komt in de volgende Piori en wel van de hand van Siebe Rossel (deelprojectleider).

In elk geval zal het presentatiedeel ongeveer tweevijfde van de oppervlakte van de loods beslaan. Het resterende deel van de loods zal als opslagruimte voor het museum gebruikt gaan worden. De opslagruimte wordt van het presentatiedeel gescheiden door een wand waarin de stookruimte, de technische ruimtes en een werkruimte zijn opgenomen. De wand wordt zo'n twee meter zeventig hoog. Daarboven zal - en daarmee blijven we in het beeld van de Van Gend & Loos-loods - een gaaswand de ruimtes van elkaar scheiden. De bezoeker krijgt daardoor ook binnen een indruk van de grootte van de loods.

Leendert van Prooije
Hoofd Buiten

